
Skýrsla Um Forngripasafn Íslands Í Reykjavík. I (Icelandic Edition)

Guðmundsson Sigurður

Title: Skýrsla Um Forngripasafn Íslands Í Reykjavík. I (Icelandic Edition)

Author: Guðmundsson Sigurður

This is an exact replica of a book. The book reprint was manually improved by a team of professionals, as opposed to automatic/OCR processes used by some companies. However, the book may still have imperfections such as missing pages, poor pictures, errant marks, etc. that were a part of the original text. We appreciate your understanding of the imperfections which can not be improved, and hope you will enjoy reading this book.

1/4 BLDU

*Herra Cand. theol. Trygde
vinisamlega Sigurðr Vigfúss*

SKÝRSLA

UM

FORNGRIPASAFN ÍSLANDS

Í REYKJAVÍK.

I. -

1863 - 1866.

GEFIN ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

KAUPMANNAHÖFN.

PRENTUÐ HJÁ S. L. MÖLLER.

UNIV. OF
CALIFORNIA

SKÝRSLA

UM

FORNGRIPASAFN ÍSLANDS

Í REYKJAVÍK.

I.

1863—1866.

GEFIN ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

KAUPMANNAHÖFN.

PRENTUÐ HJÁ S. L. MÖLLER.

1868.

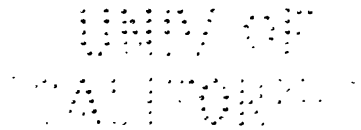
70 VIRU
AIRBORNAO

DL 321
R4-
v. 1-2,

FORNGRIPASAFN

ÍSLANDS.

M303652

SKÝRSLA

UM

FORNGRIPASAFN ÍSLANDS Í REYKJAVÍK.

1863—1866.

SIGURÐUR GUDMUNDSSON

SAMDI.

ÞÉTTIR að hin danska fornleifanefnd var stofnuð, snemma á þessari öld, og vísir til forngripasafns var kominn hjá Dönum, þá tók nefnd þessi brátt að byggja til forngripa heðan af Íslandi. Einkum hafði hún augastað á kirkjum, og útvegaði jafnvel stjórnarbréf um að friða forngripi í kirkjum hér á landi, svo að þeim yrði eigi glatað né fargað nema til forngripasafnsins í Kaupmannahöfn¹, og var jafnframt skorað á Íslendinga, einkum klerka, að selja af hendi fornar leifar. Einstakir hinna greindari og betri manna þá á Íslandi gátu skilið það, að í forngripunum mundi vera andlegur fjársjóður sólginn, en þeir sáu þó engi önnur ráð til að bjarga þeim en að láta þá fara sömu leiðina, sem svo mörg ágæt handrit voru komin á undan, það er að segja til Kaupmannahafnar, og eigi allfáar fornleifar voru sendar til forngripasafnsins þar. Með því móti hafa eflaust margir ágætir gripir frelsast frá eyðileggingu, sem eru nú vel geymdir

¹) Þrjú kansallibréf 19. April 1817, prentuð í Lagasafni Íslands VII, 669—671; — umburðarbréf fornleifanefndarinnar í Kaupmannahöfn sent stiptsyfirvöldunum á Íslandi 5. April 1817, sst. bls. 658—661.

í opinberu safni, sem menn eiga aðgang að, en þó verða þeir eigi Íslendingum eins að notum og æskilegt væri, vegna þess að vèr höfum enn enga skýrslu um, hversu margir eða hverir hlutir eru komnir frá Íslandi, eða hver tala er á þeim í safninu, eða hvernig á þeim stendur. Þar að auki voru helzt sendir þángað þeir gripir, er sízt var hættu búin, nefnilega frá kirkjunum. Færri voru þeir þó hér á landi, er kunnu að meta fornmenjarnar, og þóttu þær of auðvirðilegar til að „forframast“ með því að fara úr landi. Þessi andlega deyfð hefir orðið til að glata mörgum ágætum gripum¹, en eigi að síður eigum vèr þó henni að nokkru leyti að þakka, að enn eru eptir talsverðar fornleifar í landinu. Nokkru síðar fór mjög að fara í vöxt tala erlendra manna, er ferðuðust hér um land, og ymsir þeirra hafa orðið fengsamari á fornleifunum en forngripasafnið í Kaupmannahöfn; hafa þeir margir hverir með ymsu móti snerað saman mörgum ágætum gripum, haft á burt með sér, og látið þá í privatsöfn eða einkasöfn sín, þar sem þeir liggja grafnir, og eru að eins einstökum mönnum til augnagamans, en vísindunum og Íslandi til einkis gagns. Mér gat eigi annað en gramizt að sjá, hvernig fornmenjar vorar fækkuðu og hurfu árlega, bæði á þenna hátt og fyrir hirðuleysi einstakra manna, því öll sú aðferð, er menn almennt hingað til hafa haft með fornmenjar, miðar í raun og veru til hins sama, hvort heldur menn safna saman fornmenjum til að selja þær útlendum hverjum sem hafa vilja, sér í hag, og það opt fyrir hálfvirdi, eða menn smíða úr þeim, eða láta þær fúna og grotna niður í hirðuleysi, eða þá að menn hafa sömu aðferð og með bækurnar, að menn safna þeim einn og einn maður hér og hvar út um landið, og þykjast hafa

¹) Eg hef t. a. m. skýrslur um hërubil tuttugu tjöld og undir 60 vopn, er glatazt hafa í minni þeirra manna, er nú lifa, eða litlu áður.

mætur á þeim, en sjá ekki um að þeim sé borgið; bera síðan erfingjarnir þær optast á hauginn, eða selja þær útlendum, þegar hinir eru dauðir. En að safna því öllu á einn stað, og að láta þeim þar verða borgið, sú alþjóðlega hugmynd er enn ekki vöknud nema hjá einstökum mönnum¹.

Til þess að koma í veg fyrir, að landið yrði þannig gjörrúið gersemum sínum, sá eg engin önnur ráð, en ef stofnsett yrði á ÍSLANDI sjálfu ÍSLENZKT FORNGRIPASAFN; en auðsæð var, að það var enginn hæðarleikur að koma slíku á. Íslendingar eru optast tægir til að trúu fyr en þeir taka á, og það er varla ofsagt, að þeir vantroysta margir hverir alltof mjög kröptum sínum, svo að þó eg, eða einhver annar, hefði farið að boða evangeliu m slíks forngripasafns, mundu fáir hafa orðið til að ljá því eyru, meðan það hefði eigi orðið staðfest með sýnilegum stórmörkjum. Til þess því að geta komið slíku safni á þurfti fyrst að fá einhvern álitlegan vísu, er væri svo markverður, að allir skynsamir menn hlyti að sjá og skilja, að hugmyndin um íslenzkt forngripasafn væri eigi eintómur hugarburður. Nú bar svo vel í veiðar, að nálægt Baldursheimi við Mývatn fannst um sama leyti merkilegt dys frá heiðni. Fyrir meðalgaungu Jóns Sigurðssonar á Gautlönðum, alþingismanns, fékk eg skýrslu um fund þenna eptir Arngrím Gíslason bókbindara á Grænavatni, og fylgdu uppdrættir. Skýrslu þessa gaf eg með nokkrum athugasemdum út í Þjóðólfi, (14. árs nr. 17—18 ¹⁰/₄ 62), og í næsta blaði (s. á. nr. 19—20 ²⁴/₄ 62), kom eg fram með „Hugvekju til Íslendinga“ útaf fundi þessum, og reyndi í henni til að leiða mönnum fyrir sjónir nauðsyn og nytsemi forngripasafns á Íslandi. Enn fremur brýndi eg þetta bæði munnlega og skriflega fyrir kunníngjum mínum og

¹) Sjá nr. 245.